

Ihmisten oikeus asua itsenäisesti

Suomen
tapaustutkimus
raportti

Sisältö

Sivu

Johdanto

3

Euroopan unionin
perusoikeusvirasto

5

Kuinka me teimme sen

6

Suomi

7

Laitoksessa asuminen

9

Asuminen osana asuinyhteisöä

10

Mikä auttaa siinä, että yhä
useampi vammaisen ihminen voi
asua osana asuinyhteisöä?

12

Mikä estää sitä, että yhä useampi
vammaisen ihminen voi asua
osana asuinyhteisöä?

15

Mitä tehdä sen hyväksi?

16

Lisätietoa

19

Johdanto

Euroopan unionin perusoikeusvirasto on tarkastellut vammaisten ihmisten tilannetta Suomessa.

On tutkittu:

- Ihmiset, jotka ovat asuneet **laitoksissa**

Laitos on paikka, jossa vammaiset ihmiset asuvat yhdessä kaukana muista ihmisistä.

- Millaista on asua **laitoksessa**

- Millaista on asua osana **asuin**yhteisöä

Asuinyhteisö on paikka, jossa kaikki erilaiset ihmiset asuvat lähellä toisiaan. He asuvat lähellä heidän perheitään ja ystäviään.

- Mikä auttaa siinä, että yhä useampi vammaisen ihminen voi asua osana **asuin**yhteisöä?

- Mikä estää sitä, että vammaiset ihmiset voivat asua osana **asuin**yhteisöä

- Mitä tämän hyväksi voidaan tehdä

Tämä on raportti tehdystä tutkimuksesta.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto

Euroopan unionin perusoikeusvirasto on kirjoittanut tämän raportin.

Me haluamme varmistaa, että kaikki ihmiset **Euroopan unionissa** voivat käyttää oikeuksiaan.

Euroopan unioni on 28 maan ryhmä, joka toimii yhdessä.

Perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Niitä ovat esimerkiksi oikeus äänestää tai oikeus mennä naimisiin.

Kuinka me teimme sen

Ryhmä ihmisiä työskenteli Euroopan unionin perusoikeusvirastolle ja teki tätä tutkimusta Suomessa.

He puhuivat monien ihmisten kanssa, muun muassa:

- Vammaisten ihmisten kanssa

- Heidän perheenjäsentensä kanssa

- Sosiaalityöntekijöiden kanssa

- Päätäjien kanssa

Me kysyimme ihmisiltä, millaista on asua laitoksessa ja millaista on asua osana asuinyhteisöä.

Suomi

Suomessa monet vammaiset ihmiset asuvat osana asuinyhteisöä.

Osa vammaisista ihmisistä asuu laitoksessa.

Vuonna 2015 Suomessa asui noin 1000 vammaista ihmistä laitoksessa.

Hallitus haluaa lopettaa vammaisten ihmisten laitosasumisen kokonaan vuoteen 2020 mennessä.

Laitosasuminen

Ihmisten mukaan laitosasuminen on hyvin erilaista kuin asua osana asuinyhteisöä.

Laitoksissa:

- Kaikki päivät ovat samanlaisia

- Ihmiset eivät voi valita, mitä tekevät päivisin

- On vaikea tavata ystäviä laitoksen ulkopuolelta

- On vaikea säilyttää yksityisyys

Asuminen asuinyhteisössä

Asuinyhteisössä ihmiset voivat valita mitä tekevät päivisin

On helpompaa:

- Tavata ystäviä

- Päättää mitä tarvitset ja mistä pidät

- Saada sitä apua, mitä tarvitset. Sinun ei tarvitse jakaa tukea ja palvelua muiden kanssa.

Vammaisten ihmisten on parempi asua osana asuinyhteisöä, koska:

- He voivat osallistua vapaammin erilaisiin asioihin

- He voivat tuntea olevansa yhdenvertaisia muiden ihmisten kanssa

- Heillä on enemmän tilaa ja yksityisyyttä

- He ovat vapaita liikkumaan

- He voivat tavata muita ihmisiä

- He voivat tehdä omaa elämäänsä koskevat päätökset itse

Osana asuinyhteisöä asuvat vammaiset henkilöt ovat usein onnellisempia. Heillä on parempi elämä.

Suomessa vammaiset ihmiset ja muut ihmiset voivat asua samassa talossa.

Tämä saa aikaan tunteen, että kaikki asukkaat ovat osa asuinyhteisöä.

Tämä auttaa vähentämään yksinäisyydentunnetta.

Muuttaminen pois laitoksista

Osa vammaisista ihmisistä on muuttanut pois laitoksista asumaan asuinyhteisöihin.

Heti laitoksesta muuttamisen jälkeen vammaiset ihmiset saavat paljon tukea. Joku henkilö auttaa heitä kokopäiväisesti.

Jonkin ajan kuluttua he tarvitsevat usein vähemmän tukea.

Joku auttaa heitä muutaman tunnin viikossa.

Nuoremmat ja ikääntyneet ihmiset

Asuinyhteisössä eläminen on erilaisia nuorille ja ikääntyneille vammaisille ihmisille. He tarvitsevat erilaisia asioita. He haluavat tehdä erilaisia asioita.

Vammaiset ihmiset voisivat kertoa, miltä heistä tuntuu muuttaa asuinyhteisöihin.

Ihmiset kertoivat, että seuraavat asiat auttavat siinä:

- Vammaiset ihmiset voisivat kertoa, miltä heistä tuntuu muuttaa asuinyhteisöihin.

- Vammaiset ihmiset voisivat kertoa, mitä he ajattelevat tuesta, jota tarvitsevat asuinyhteisössä.

- Oikean tiedon saaminen

- Suunnitelma muuttamisesta asuinyhteisöön

Tietoa

Tietoa siitä, miten ihmiset oppivat elämään asuinyhteisöissä, on tarjoilla:

- Vammaisille henkilöille
- Vammaisten henkilöiden perheille
- Vammaisten ihmisten kanssa työskenteleville henkilöille

Tiedot auttavat siinä, että:

- Vammaiset ihmiset tuntevat olonsa turvalliseksi

- Paikalliset viranomaiset tietävät, miten autetaan vammaisia ihmisiä muuttamaan pois laitoksista ja elämään osana asuinyhteisöä

- Vammaiset ihmiset tietävät mitä tekevät sen jälkeen, kun ovat muuttaneet asuinyhteisöihin

Muuttamisen suunnittelu

Muuttaminen asuinyhteisöön on iso asia, jota pitää valmistella

Päätäjät haluaisivat auttaa vammaisia ihmisiä muuttamaan pois laitoksesta ja asumaan osana asuinyhteisöjä.

Asenteet

Asenne on ihmisten tapa ajatella jotakin.

Asuinyhteisöissä asuvat ihmiset ajattelevat, että vammaiset ihmiset ovat samanlaisia kuin muut ihmiset.

Vammaiset ihmiset tuntevat, että he ovat osa yhteisöä.

Turvallisuus

Vammaisten ihmisten kodit ovat turvallisia ja mukavia.

Mitä estää vammaisia ihmisiä elämään osana asuinyhteisöjä?

Me kysyimme, mitä estää vammaisia ihmisiä muuttamaan laitoksesta pois ja elämään yhteisössä.

Ihmiset kertoivat:

- Joskus ei ole tarpeeksi rahaa
- Vammaisilla ihmisillä ja heidän perheillään ei ole aina tarpeeksi tietoa.
- Valtiontason viranomaiset eivät tee tarpeeksi yhteistyötä paikallistason viranomaisten kanssa.
- Joskus laitoksissa työskentelevät ihmiset pelkäävät, että he menettävät työpaikkansa.

- Osa henkilökunnasta ajattelee, että vammaiset ihmiset eivät osaa päättää omista asioistaan.

- Jotkut ihmiset eivät halua asua lähellä vammaisia ihmisiä. He pelkäävät vammaisia ihmisiä.

- Jotkut vammaisten ihmisten perheenjäsenet pelkäävät sitä, että heidän läheiselleen tapahtuu jotakin pahaa asuinyhteisössä.

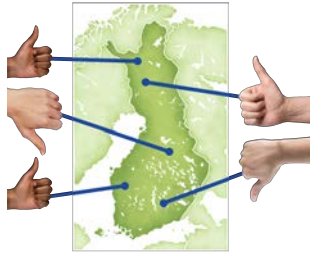
- Joskus vammaiset ihmiset, jotka asuvat asuinyhteisössä, ovat yksinäisiä ja onnettomia.

- Joillekin vammaisille ihmisille on vaikeaa muodostaa uusia ystävyysuhteita.

- Asuinyhteisöissä ei ole aina tarpeeksi tukea vammaisille ihmisille:
 - Terveystieteidenhuollossa
 - Tukipalveluissa mm. henkilökohtaiset avustajat
 - Kuljetuspalveluissa

- Suomessa vammaisten ihmisten saama tuki on erilaista riippuen asuinkunnasta.
- Vammaiset ihmiset eivät voi vapaasti valita, mihin haluavat muuttaa asumaan, kun he muuttavat asuinyhteisöön. Joku muu päättää siitä heidän puolestaan.
- Laitoksen henkilökunnalla ei ole aina tarpeeksi tietoa siitä, miten asuinyhteisöissä asuvia vammaisia ihmisiä voisi tukea.
- Muuttaminen pois laitoksesta asuinyhteisöön voi olla hankalaa seuraaville ihmisille:
 - Ikääntyneet vaikeasti vammaiset ihmiset
 - Erityisen paljon tukea tarvitsevat vammaiset ihmiset

Mitä seuraavaksi?

Ihmisillä on paljon ideoita, miten autetaan vammaisia ihmisiä asumaan yhteisössä:

- Vammaisilla ihmisillä tulee olla mahdollisuus kertoa, mitä he ajattelevat ja tuntevat asioista

- Meidän pitäisi jakaa tietoa vammaisten ihmisten oikeuksista

- Vammaiset ihmiset eivät ole samanlaisia keskenään. Jokaisella on erilaiset tarpeet

- Kaikkien niiden, jotka työskentelevät vammaisten ihmisten kanssa, pitäisi toimia enemmän yhdessä.

- Valtion tulisi:
 - Tehdä suunnitelma siitä, miten yhteistyötä voisi lisätä

- Antaa lisää rahoitusta ihmisten tukemiseen

Lisätietoa

Vammaisten ihmisten tulisi tietää, millaista on muuttaa laitoksesta asuinyhteisöön.

Asuinyhteisö

Me tarvitsemme:

- Asuinyhteisön ihmisillä tulisi olla enemmän kanssakäymistä vammaisten ihmisten kanssa eikä pelätä heitä
- Tulisi järjestää tapahtumia, jossa ihmiset voisivat tavata toisiaan

- Vammaisten ihmisten tulisi olla mukana televisio-ohjelmissa, radiossa, sanomalehdissä ja elokuvissa

- Vammaisten ihmisten vanhempien tulisi sallia heidän lapsensa muuttaa asumaan asuinyhteisöön

- Vammaisten ihmisten tulisi itse kertoa, mitä he ajattelevat ja haluavat

- Tulisi sallia se, että ihmiset ottavat riskejä ja oppivat virheistään

- Vammaisilla ihmisillä tulee olla enemmän mahdollisuuksia valita

- Enemmän rahoitusta
 - Asuntoihin vammaisille ihmisille
 - Henkilökohtaiseen tukeen

Lisätietoa:

Jos tarvitsette lisätietoa, ilmoittakaa tähän:

Sähköpostiosoite:
disability@fra.europa.eu

Puhelinnumero: **+43 1 580 30 - 0**

Osoite:

**European Union Agency for
Fundamental Rights
Schwarzenbergplatz 11
A-1040 Vienna
Austria**